

Особливості документації з трансфертного ціноутворення для ІТ-компаній

Документація з трансфертного ціноутворення для ІТ компаній вимагає особливої уваги через специфіку нематеріальних активів, унікальний характер послуг та стрімкий розвиток технологій. У цьому матеріалі ми проаналізуємо ключові моменти та показники, що потребують особливої уваги при підготовці документації з ТЦУ для ІТ компаній. Розглянемо основні блоки документації, включаючи докладний опис бізнесу та виконуваних функцій, аналіз контрольованих операцій (далі – КО), вибір методів та проведення необхідних розрахунків. Також зосередимося на специфічних аспектах, що стосуються ІТ бізнесу, зокрема, ролі нематеріальних активів, динаміки інновацій, глобального масштабу діяльності та змін у законодавстві.

Головні розділи документації з ТЦУ для ІТ-компаній

Правильно підготовлені документи з трансфертного ціноутворення допоможуть мінімізувати ризики запровадження **перевірки ІТ-компаній** податковими службами. Для цього потрібно знати, яку інформацію потрібно обов'язково зазначати в документації з ТЦУ. Розглянемо детальніше всі ключові розділи.

Опис бізнесу та функцій

Компанії, які працюють у сфері ІТ, дуже часто здійснюють різноманітні види діяльності. Наприклад, розробка та тестування програмного забезпечення, супровід систем, а також аутсорсинг технологічних рішень. Детальний опис цих напрямків діяльності є надзвичайно важливим для правильної оцінки функцій та витрат у КО (контрольованих операціях).

Також вкрай необхідно конкретно визначити, які саме функції виконує кожна сторона, чи то головна компанія, філія або дочірнє підприємство. Це включає розгорнуту ієрархію функцій, відповідальність за створення, впровадження та підтримку технологій, управлінські та адміністративні функції.

Оцінювання інтелектуальної власності (ІВ) є ключовим аспектом у трансфертному ціноутворенні (ТЦ) для ІТ-компаній. До інтелектуальної власності належать:

- програмні коди;
- алгоритми;
- патенти;
- бази даних;
- торгові марки, а також інші нематеріальні активи.

Важливо чітко встановити права на ІВ, а також її використання в межах контрольованих транзакцій та методи оцінки, які відповідають міжнародним стандартам, наприклад, OECD Guidelines.

Детальний опис контрольованих операцій

Трансфертне ціноутворення принципи для ІТ компаній передбачають детальний аналіз контрактів. Потрібно здійснити ретельне вивчення всіх контрактів з афілійованими особами. Це передбачає опис:

- суті (предмету) угоди;
- узгоджену вартість;
- положення щодо оплати;

- терміни виконання зобов'язань та інші важливі пункти, що впливають на трансфертні ціни.

Трансфертне ціноутворення, крім детального опису контрактів, також передбачає виконання аналізу нематеріальних активів. Оцінювання ролі та цінності нематеріальних активів надзвичайно важливе для коректного встановлення трансфертних цін. Це може передбачати оцінку впливу інтелектуальної власності на отримання прибутку, способи амортизації та зменшення вартості, застосування відповідних моделей оцінки, таких як метод доходів або витрат.

Вибір методики та обґрунтування

ТЦ в ІТ-секторі передбачає використання різних методів. Для ІТ компаній можуть використовувати такі підходи, як:

- Метод «витрати плюс» (Cost Plus).
- Метод ціни перепродажу (RPM).
- Метод чистої рентабельності (TNMM).
- Метод розподіленого прибутку (PSM).

Але по практиці використання методу чистого прибутку є превалюючим.

Вибір методу необхідно аргументувати, беручи до уваги специфіку бізнесу, характер послуг та рівень технологічних новацій.

Виконання аналізу зіставності є ключовим для гарантування відповідності трансфертних цін ринковим вимогам. Це передбачає оцінку складності розробки, унікальності розробленого програмного забезпечення, кваліфікації персоналу та інших параметрів, які впливають на формування вартості.

Збір порівняльних даних

Для правильного визначення трансфертних цін для ІТ компаній необхідно звертатися до різних джерел даних. Серед них – галузеві огляди, інформаційні бази даних, що містять інформацію про ринкові ціни, а також відомості від незалежних постачальних послуг.

Здійснення розрахунків

Детальні розрахунки трансфертних цін повинні проводитися, виходячи з обраного підходу. Це включає в себе дослідження витрат, обчислення прибутковості, зіставлення цін з ринковими умовами та специфікою послуг в ІТ секторі.

Оцінка ризиків та невизначеностей

Варто враховувати специфічні та потенційні бізнес-ризиків, наприклад, розробку нового програмного забезпечення, зміни у технологіях, конкуренцію та інші зовнішні аспекти. Відповідний аналіз дозволить виявити потенційні специфічні невизначеності та сформулювати стратегії їхнього зменшення.

Особливості трансфертного ціноутворення: питання податкових органів до ІТ-компаній

Оцінюючи перші питання, які виникають у податкових служб до ІТ сектору, варто здійснити аналіз однієї з найскладніших документальних позапланових виїзних перевірок з питань дотримання принципу «витягнутої руки».

Серед всіх різновидів податкових перевірок найскладнішою за обсягом ймовірних донарахувань податків та тривалістю виступають документальні позапланові виїзні перевірки з питань дотримання правил трансфертного ціноутворення. З моменту введення в дію **ТЦ принципів** та правил (з 01.09.2013), Державна податкова служба констатує, що ще не досягла позначки в 100 розпочатих перевірок з трансфертного ціноутворення. Інформації про точну кількість ІТ компаній, які потрапили під перевірки податкових органів за період 2013-2020 роки, наразі відсутня.

Однак, проаналізувавши **судові рішення у сфері ІТ права**, можна зробити висновок про перевірку як мінімум однієї компанії та її операцій з афілійованою особою за період з 2013 по 2015 рік. Мова йде про адміністративну справу № 804/1483/18, яка була розглянута в суді першої інстанції. Апеляційний розгляд у ній не відбувся через просту причину – податкова інспекція не змогла своєчасно сплатити судовий збір за скаргу. Відтак рішення першої інстанції набуло юридичної сили.

Які можливі наслідки перевірок із ТЦ в ІТ-галузі?

Зараз в Україні більшість ІТ компаній є сервісними. Проте частка «продуктових» та R&D-центрів активно зростає. Такі компанії створюють технологічне рішення або продукти для нерезидентів, вони зазвичай продукують значну частину доданої вартості. А висока прибутковість – це саме те, що податківці досліджують під час перевірок з трансфертного ціноутворення цих компаній, вивчаючи, чи відсутні факти навмисного виведення прибутку за кордон. У випадку виявлення такого факту, акт перевірки та податкові повідомлення-рішення спрямовані на те, щоб «повернути точку прибутку» в українську юрисдикцію. Такі самі підходи до пошуку «додаткового прибутку» застосовуються і до «аутсорсингового» ІТ-бізнесу.

Цікаві міркування з аналізу судових рішень

Передбачити всі можливі спірні аспекти щодо операцій у розрізі трансфертного ціноутворення для ІТ-компаній складно. Тобто відкриті судові рішення та висновки розкривають виключно частину проблемних питань. Серед позитивних моментів можна відзначити: український суд використовує посилання на Настанови ОЕСР. Зазначається, що вони є узагальненням кращих передових практик використання принципу «втягнутої руки» для оцінки ТЦ під час здійснення компаніями контрольованих операцій.

Саме тому їх можуть використовувати платники податків та контролюючі органи. Вони є рекомендаційно-методологічними матеріалами при практичному застосуванні статті 39 Податкового Кодексу України (лист Державної Фіскальної Служби України від 15 серпня 2017 р. № 1615/6/99-99-15-02-02-15/ПК). Використання Настанов ОЕСР дає надію на те, що неврегульовані в українському Податковому кодексі аспекти з питань ТЦ будуть аналізуватися у судовому порядку з погляду принципів зазначеного документа.

До ще одного цікавого моменту можна віднести те, що суд акцентує увагу на принципі недискримінації платників податків. Також суд нагадує, що зобов'язання щодо доказування в рамках адміністративних спорів лежить саме на податковому органі. Зокрема, у згаданій вище судовій справі, суд підтримав позицію ІТ компанії, зробивши акцент на недостовірній доказовій базі та непідтверджених аргументах контролюючого органу.

Висновки для ІТ компаній

Враховуючи проаналізоване судове рішення та підхід податкової служби за результатами проведеної перевірки, можливо сформулювати короткий перелік, на що варто звернути увагу вже зараз у питаннях регулювання трансфертного ціноутворення. Найперше, визначитися з методами ТЦ та фактичними правовідносинами між афілійованими особами в межах групи компаній (ГК). Також потрібно проаналізувати, чи документація, яка була розроблена для української ІТ компанії, відповідає принципам

і методології майстер-файлу ГК. Не буде зайвим розробити також політику трансфертного ціноутворення.

Проте, до того часу, поки немає усталеної судової практики у цій категорії спорів, точно визначити абсолютно всі больові точки не є можливим. Є сподівання, що, якщо відбудеться реформування податкової служби в аналітичний контролюючий орган, то кількість перевірок зменшиться. Проте ті, що будуть відбуватися, можуть стати дуже серйозним викликом. І до цього потрібно готуватися вже зараз.

<https://monosnap.com/file/6s8L39dSwHggV5fseqVNwTIWai6JDm>

<https://monosnap.com/file/zXAdWaWQjt8YxJrCrJWuxaggJqsKss>

<https://monosnap.com/file/lYWu9yd2X7iRfMHW5mBBk3BiMU9uKL>